

Ennakkoratkaisupyyntö**Jättämispäivä:**

1.12.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Sofiyski rayonen sad (Bulgaria)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.11.2023

Kantaja:

T.P.T.

Vastaaja:

”Financial Bulgaria” EOOD

VÄLIPÄÄTÖS**nro 42767**

Sofiassa 29.11.2023

SOFIYSKI RAYONEN SAD (Sofian piirituomioistuin)

[– –]

on riita-asiassa nro 20221110142769, joka on kirjattu tuomioistuimen vuoden 2022 luetteloon [– –], tehnyt välipäätöksen

[– –]

ottaen huomioon seuraavaa:

- 1 Menettely perustuu SEUT 267 artiklan ensimmäiseen kohtaan ja siviiliprosessilain (Grazhdanski protsesualen kodeks, jäljempänä myös GPK) 55 lukuun (ennakkoratkaisupyyntö), luettuna yhdessä siviiliprosessilain 248 §:n (tuomion muuttaminen oikeudenkäyntikulujen osalta) kanssa.**
- 2 Asia on pantu vireille numerolla [– –] rekisteröidyllä 13.10.2023 päivätyllä hakemuksella, jonka on tehnyt yhden miehen asianajotoimisto ”Dimitar Milev”,**

Sofia [– –] ja jossa vaaditaan tuomion muuttamista oikeudenkäyntikulujen osalta. Asianajaja väittää, että tuomioistuin on virheellisesti myöntänyt hänelle asianajopalkkioita ilman arvonlisäveroa. Asianajaja katsoo, että asianajopalkkioihin on sisällytettävä arvonlisävero. Hän esittää todisteet siitä, että hän on rekisteröitynyt arvonlisäverovelvolliseksi.

- 3 Vastaaja ”Financial Bulgaria” EOOD [– –] riitauttaa kyseisen hakemuksen ja väittää, että hakemus on perusteeton. Se viittaa oikeuskäytäntöön (Varhoven kasatsionen sadin (ylin tuomioistuin, Bulgaria) määräys 917/02.05.2023 siviiliasiassa nro 1323/2023), jonka mukaan asianajajista annetun lain (Zakon za advokaturat, jäljempänä myös ZA) 38 §:n nojalla vastikkeettomasti suoritettujen oikeudellisten palvelujen osalta maksetusta palkkiosta ei peritä arvonlisäveroa.
- 4 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kysymystä siitä, onko asianajopalkkiosta, joka maksetaan vastikkeettomana oikeudellisena palveluna (pro bono) suoritetusta työstä, maksettava arvonlisäveroa, ja, jos näin on, kuka on verovelvollinen henkilö ja kenen on maksettava kyseinen vero. Asiaa käsittelevä tuomioistuin pohtii, onko vastikkeettomien oikeudellisten palvelujen tarjoaminen arvonlisäverollista toimintaa.

PÄÄASIAN ASIANOSAISET

- 5 **Kantaja:** T.P.T., henkilötunnus [– –], Sofia, [– –], jota edustaa yhden miehen asianajotoimisto ”Dimitar Milev” [– –]
- 6 **Vastaaja:** ”Financial Bulgaria” EOOD, yritystunnus [– –].

TOSISEIKAT

- 7 Kanteessa, jonka kantaja on nostanut vastaajaa vastaan, vaadittiin toteamaan, että asianosaisten välillä tehty sopimus, joka koski kulutusluottosopimuksen vakuutta, on mitätön.
- 8 Kantajaa edustaa yhden miehen asianajotoimisto ”Dimitar Milev” – adv. Dimitar Milev (”Dimitar Milev” – asianajaja Dimitar Milev). Toimitetun valtakirjan ja oikeussuojaa ja oikeusapua koskevan sopimuksen mukaisesti oikeudellisia palveluja tarjotaan asiakkaalle vastikkeettomasti asianajajista annetun lain 38 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti. Kyseisen säännöksen mukaan asianajaja voi tarjota vastikkeettomasti oikeudellisia palveluja taloudellisissa vaikeuksissa oleville henkilöille.
- 9 Vastaajaa edustaa sen oikeudellinen neuvonantaja.
- 10 Kantajaa edustaa yhden miehen asianajotoimisto ”Dimitar Milev – adv. Dimitar Milev”, joka vaatii tuomioistuinta myöntämään hänelle arvonlisäveron sisältävän asianajopalkkion. Asianajaja on esittänyt todisteet siitä, että hän on rekisteröitynyt arvonlisäverolain (Zakon za danak varhu dobavenata stoynost, jäljempänä myös ZDDS) mukaisesti.

- 11 Sofiyski rayonen sad (Sofian piirituomioistuin) hyväksyi kyseisen vaatimuksen 3.8.2023 siviiliasiassa nro 20221110142769 antamallaan tuomiolla nro 13461. Kyseinen tuomioistuin viittasi asianajajien palkkioiden vähimmäismääristä 9.7.2004 annettuun asetukseen nro 1 (Naredba № 1 ot 9 yuli 2004 g. za minimalnite razmeri na advokatskite vaznagrazhdenia) ja totesi, että 185,52 Bulgarian levan (BGN) rahallisesta intressistä (sopimuksen arvo) asianajan palkkion vähimmäismäärä on 400 levaa (BGN). Koska kantajaa edusti asianajaja tilanteessa, jossa vastikkeettoman oikeudellisen palvelun tarjoamisen edellytykset täyttyivät, tuomioistuin määräsi vastaajan maksamaan 400 BGN:n arvonlisäverottoman määrän suoraan yhden miehen asianajotoimistolle ”Dimitar Milev” – adv. Dimitar Milev, eikä kantajalle.
- 12 Tuomioon ei haettu muutosta, ja se sai lainvoiman 25.9.2023.
- 13 Kantajan asiamiehen, yhden miehen asianajotoimiston ”Dimitar Milev” – adv. Dimitar Milev hakemus (nyt käsiteltävä 13.10.2023 päivätty hakemus nro [– –]), jossa vaaditaan tuomion muuttamista oikeudenkäyntikulujen osalta, on saapunut valitusajan kuluessa. Asianajotoimisto vaatii, että arvonlisäveron määrä on vahvistettava 400 BGN perusteella, mikä vastaa 80 BGN määrää (20 prosentin verokannalla 400 GBN suuruudesta veron perusteesta).
- 14 Vastaaja riitauttaa tämän ja väittää, että tuomioistuimen ei pitäisi määrätä palkkiosta maksettavaksi arvonlisäveroa, koska asianajaja on suorittanut oikeudelliset palvelut vastikkeettomasti. Vastaaja vetoaa näkemyksensä tueksi oikeuskäytäntöön.

ASIASSA SOVELLETTAVA KANSALLINEN LAINSÄÄDÄNTÖ

1. SIVIILIPROSESSILAKI (GRAZHDANSKI PROTSESUALEN KODEKS)

15 Oikeudenkäyntikuluja koskeva ratkaisu

78 §. (1) Vastaaja vastaa kantajan maksamista palkkioista, oikeudenkäyntikuluista ja asianajopalkkioista, jos hänellä on ollut asianajaja, siinä suhteessa kuin kanne on hyväksytty.

16 Tuomion muuttaminen oikeudenkäyntikulujen osalta

248 §. (1) Tuomioistuin voi jommankumman asianosaisen pyynnöstä valitusaikana tai kuukauden kuluessa tuomion julistamisesta, jos kyse on tuomiosta, johon ei voida hakea muutosta, täydentää tai muuttaa tuomiota oikeudenkäyntikulujen osalta.

(2) Tuomioistuin ilmoittaa vastapuolelle pyydetystä täydennyksestä tai muutoksesta ja antaa sille tilaisuuden esittää huomautuksensa viikon kuluessa.

(3) Oikeudenkäyntikuluja koskeva päätös tehdään suljetuin ovin ja annetaan tiedoksi asianosaisille. Päätöksen riitauttamiseen sovelletaan tuomion riitauttamista koskevia sääntöjä.

2. ASIANAJAJISTA ANNETTU LAKI (ZAKON ZA ADVOKATURATA)

17 36 §. (1) (täydennetty – DV, nro 97, vuodelta 2012) Asianajaja tai EU-asianajaja on oikeutettu korvaukseen työstään.

(3) (täydennetty – DV, nro 97, 2012) Jos sopimusta ei ole tehty, asianajajaneuvosto vahvistaa palkkion suuruuden asianajajan, EU-asianajajan tai päämiehen pyynnöstä asianajajien korkeimman neuvoston asetuksen mukaisesti.

18 38 §. (täydennetty – DV, nro 97, 2012) Asianajaja tai EU-asianajaja voi tarjota vastikkeettomia oikeudellisia palveluja [seuraaville henkilöille]:

1. Henkilöt, jotka ovat huollettavina.
2. Henkilöt, jotka ovat taloudellisissa vaikeuksissa.
3. Sukulaiset, läheiset tai muut lakimiehet.

(2) (täydennetty – DV, nro 97, 2012) Jos 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vastapuoli on velvoitettu korvaamaan oikeudenkäyntikulut, asianajajalla tai EU-asianajajalla on oikeus asianajopalkkioon. Tuomioistuimen on vahvistettava palkkio vähintään [ZA:n] 36 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asetuksessa säädetyn suuruiseksi ja velvoitettava vastapuoli maksamaan se.

19 71 §. (1) (täydennetty – DV, nro 17, 2021) Päämies valtuuttaa asianajotoimiston puolustamaan ja edustamaan häntä tuomioistuimessa, viranomaisissa esitutkimenettelyissä, hallintoviranomaisissa ja -virastoissa sekä luonnollisten ja oikeushenkilöiden edessä. Yhtiön toimitusjohtaja antaa valtuutuksen yhdelle tai useammalle osakkaalle. Jos asianajotoimisto on yhdenmiehenyhtiö, myös yhtiön perustaneen asianajajan katsotaan olevan valtuutettu.

3. ASIANAJAJIEN PALKKIOIDEN VÄHIMMÄISMÄÄRISTÄ 9.7.2004 ANNETTU ASETUS NRO 1 (NAREDBA № 1 OT 9 YULI 2004 G. ZA MINIMALNITE RAZMERI NA ADVOKATSKITE VAZNAGRAZH DENIA; NMRAY)

20 Palkkiot riita-asioissa ja hallinto-oikeudellisissa asioissa yhdessä oikeusasteessa tapahtuvassa oikeudenkäynnissä

7 §. (2) ([– –] [viimeksi] muutettu – DV, nro 88, 2022) Oikeudellisesta edustuksesta, puolustuksesta ja osallistumisesta oikeudenkäyntiin maksetaan palkkiot riita-asian intressin perusteella seuraavasti:

1. enintään 1 000 BGN:n määrän osalta: BGN 400;

21 Täydentävät säännökset:

§ 2a. (uusi – DV, nro 43, 2010, muutettu – DV, nro 28, 2014, täydennetty – DV, nro 84, 2016) Niiden asianajajien, joita ei ole rekisteröity arvonlisäverolain mukaisesti, palkkion määrä ei sisällä arvonlisäveroa, kun taas rekisteröityjen asianajajien osalta maksettava arvonlisävero peritään tämän asetuksen mukaisesti määritetyistä palkkioista, ja sitä pidetään erottamattomana osana asiakkaan maksettavaksi tulevaa asianajopalkkiota. Arvonlisävero on suoritettava arvonlisäverolain säännösten mukaisesti.

4. ARVONLISÄVEROLAKI (ZAKON ZA DANAK VARHU DOBAVENATA STOYNOST; ZDDS)

22 Palvelujen suoritus

9 §. (1) Palvelun suorituksella tarkoitetaan jokaista suoritettua palvelua.

(2) Palvelun suoritukseksi katsotaan myös

2. sitoutuminen tietystä teosta pidättäytymiseen tai oikeuksien käyttämättä jättämiseen.

(3) Vastikkeellisiin palveluihin rinnastetaan

1. (muutettu – DV, nro 101, 2013, voimassa 1.1.2014 alkaen, täydennetty – DV, nro 96, 2019, voimassa 1.1.2020 alkaen) Verovelvollisen vastikkeettomasti omaan, omistajansa tai henkilöstönsä yksityiseen käyttöön tai yleisesti ottaen muita kuin yrityksen varsinaisia tarkoituksia varten suorittama palvelu edellyttäen, että suorituksessa käytetään tavaraa, jonka osalta tuotantopanoksiin sisältyvä arvonlisävero on valmistuksen, maahantuonnin tai hankinnan yhteydessä vähennetty kokonaan tai osittain;

2. (muutettu – DV, nro 101, 2013, voimassa 1.1.2014 alkaen, täydennetty – DV, nro 96, 2019, voimassa 1.1.2020 alkaen) Verovelvollisen vastikkeettomasti omaan, omistajansa tai henkilöstönsä yksityiseen käyttöön tai yleisesti ottaen muita kuin yrityksen varsinaisia tarkoituksia varten suorittama palvelu;

3. (uusi – DV, nro 94, 2012, voimassa 1.1.2013 alkaen) Omistajan/käyttäjän vastikkeettoman palvelun suorittaminen vuokratun tai käyttöön annetun omaisuuden parantamista varten.

(4) Mitä 3 kohdassa säädetään, ei sovelleta

1. Työnantajan työntekijöilleen, mukaan lukien johtajasopimuksella työskentelevät työntekijät, vastikkeettomasti suorittamat kuljetuspalvelut kotoa työpaikalle, jos ne suoritetaan henkilön taloudellista toimintaa varten;

2. (muutettu – DV, nro 94, 2012, voimassa 1.1.2013 alkaen) Omistajan/käyttäjän vastikkeettoman palvelun suorittaminen vuokratun tai käyttöön annetun omaisuuden korjaamiseksi;

3. (kumottu – DV, nro 94, 2012, voimassa 1. tammikuuta 2013 alkaen).

4. Erittäin vähäarvoisen palvelun suorittaminen vastikkeettomasti mainostarkoituksessa;

5. (uusi – DV, nro 95, 2015, voimassa 1.1.2016 alkaen) Verovelvollisen vastikkeettomasti omaan, omistajansa tai henkilöstönsä yksityiseen käyttöön tai yleisesti ottaen muita kuin yrityksen varsinaisia tarkoituksia varten kiireellisen hätätilanteen tai ylivoimaisen esteen vuoksi suorittama palvelu.

(5) (uusi – DV, nro 97, 2016, voimassa 1.1.2017 alkaen) 3 momentin 1 kohtaa ei sovelleta käytettyihin tavaroihin, joiden osalta on käytetty oikeutta vähentää arvonlisävero 71a, 71b ja 73b §:n nojalla.

UNIONIN OIKEUS

1. Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annettu neuvoston direktiivi 2006/112/EY

23 I OSASTO — KOHDE JA SOVELTAMISALA

2 artikla

”Arvonlisäveroa on suoritettava seuraavista liiketoimista:

c) verovelvollisen tässä ominaisuudessaan jäsenvaltion alueella suorittamasta vastikkeellisesta palvelujen suorituksesta;

24 [IV OSASTON] 3 LUKU Palvelujen suoritukset

24 artikla

(1) ”Palvelujen suorituksella” tarkoitetaan liiketointa, joka ei ole tavaroiden luovutus.

25 26 artikla

(1) Vastikkeellisiin palveluihin rinnastetaan seuraavat liiketoimet:

b) verovelvollisen vastikkeettomasti omaan tai henkilöstönsä yksityiseen käyttöön tai yleisesti ottaen muita kuin yrityksen varsinaisia tarkoituksia varten suorittama palvelu.

26 28 artikla

Verovelvollisen, joka omissa nimissään mutta toisen lukuun toimien osallistuu palvelujen suoritukseen, on katsottava itse vastaanottaneen ja suorittaneen kyseiset palvelut.

27 [VII OSASTON] 2 LUKU — Tavaroiden luovutukset ja palvelujen suoritukset

75 artikla

Sellaisten 26 artiklassa tarkoitettujen palvelujen suoritusten osalta, joissa yrityksen liikeomaisuuteen kuuluvaa tavaraa käytetään yksityisiin tarpeisiin tai palvelu suoritetaan vastikkeettomasti, veron peruste on verovelvolliselle palvelujen suorituksesta aiheutuvien kustannusten määrä.

BULGARIAN TASAVALLAN VARHOVEN KASATSIONEN SADIN (YLIN TUOMIOISTUIN, JÄLJEMPÄNÄ MYÖS VKS) OIKEUSKÄYTÄNTÖ

28 **Osa** VKS:n jaostoista on sitä mieltä, että asianajajista annetun lain 38 §:n säännösten mukaisesti määräytyvän palkkion on sisällettävä arvonlisävero. Niiden mukaan tuomioistuimen vastikkeettomasta oikeudellisesta palvelusta määräämä palkkio ei ole vastikkeeton palvelu, joten arvonlisävero on maksettava. Tätä näkemystä tukevia VKS:n muita ratkaisuja ovat seuraavat: VKS:n määräys nro 50207, annettu 11.10.2023 kauppaoikeudellisessa asiassa nro 1940/2022 ja VKS:n määräys nro 50139, annettu 10.5.2023 siviilioikeudellisessä asiassa nro 5156/2021.

29 **Muut** VKS:n jaostot katsovat, että asianajajista annetun lain 38 §:n mukaisen palkkion, jonka tuomioistuin vahvistaa, ei ole sisällettävä arvonlisäveroa. Niiden mukaan vastikkeettomat palvelusuoritukset eivät ole arvonlisäverollisia – tämä seuraa yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdasta. Kyseinen toiminta ei merkitse minkäänlaista ZDDS:ssä tai yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY tarkoitettua verollista tavaroiden luovutusta tai palvelujen suoritusta. VKS:n 10.5.2023 antama määräys nro 917 siviilioikeudellisessa muutoksenhakuasiassa nro 1323/2023 on tämänsuuntainen.

PERUSTELUT, JOIDEN VUOKSI TUOMIOISTUIN KATSOO, ETTÄ ENNAKKORATKAISUPYYNNÖLLÄ ON MERKITYSTÄ PÄÄASIAN OIKEAN RATKAISUN KANNALTA

30 Hakemus, joka koskee tuomion muuttamista oikeudenkäyntikulujen osalta, on saapunut määrääjassa ja sen on esittänyt tällaisen hakemuksen esittämiseen oikeutettu henkilö. Vastapuoli on esittänyt asiassa lausunnon. Hakemus on otettava tutkittavaksi, ja se on ratkaistava aineellisilta osin.

31 Ratkaisua varten tuomioistuimen on vastattava seuraavaan aineellisoikeudelliseen kysymykseen: Onko nyt kyseessä oleva vastikkeettomasti suoritettu oikeudellinen palvelu yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetussa neuvoston

- direktiivissä 2006/112/EY tarkoitettu verollinen palvelun suoritus, jos tuomioistuin määrää hävinneen asianosaisen maksamaan suoraan asianajajalle sen palvelun arvon, jonka asianajaja olisi saanut, jos hän ei olisi suorittanut kyseistä palvelua vastikkeettomasti?
- 32 Perusteettoman edun kieltö on Bulgarian oikeudessa tunnustettu periaate. Jos asianosainen on saanut vastikkeettomia oikeudellisia palveluja ja on voittanut oikeusriidan, tuomioistuin määrää hävinneen asianosaisen maksamaan asianajopalkkion suoraan asianajajalle. Tämä perustuu siihen, ettei asianosaiselle ole aiheutunut kustannuksia asianajopalkkiosta. Asianajajan ei kuitenkaan ole tarkoitus työskennellä pro bono, minkä vuoksi hänen palkkiostaan vastaa hävinnyt osapuoli, joka veloitetaan maksamaan asianomaista oikeudenkäyntiä koskeva palkkio suoraan hänelle. Pääasian oikeudenkäynnissä on kysymys siitä, onko arvonlisävero maksettava asianajajan pro bono suorittamista oikeudellisista palveluista maksettavasta palkkiosta, kun tuomioistuin vahvistaa hävinneen asianosaisen maksettavaksi tulevan palkkion määrän.
- 33 Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY vaatimukset on saatettu osaksi Bulgarian lainsäädäntöä. Bulgarian arvonlisäverolaissa selvennetään, että palvelujen suorittaminen on arvonlisäveron kannalta verollinen suoritus. ZDDS:n 9 §:n säännöksen osassa toistetaan sanatarkasti yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 26 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 28 artikla. Samalla Bulgaria on käyttänyt yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EG [liite X] B osan mukaista vapautusta arvonlisäverosta oikeudellisten palvelujen osalta. Tätä sääntöä ei kuitenkaan sovelleta, jos palvelun suorittava asianajaja on rekisteröity arvonlisäverovelvolliseksi, kuten tässä tapauksessa. Jos asianajaja tekee oikeussuojaa ja oikeusapua koskevan vastikkeellisen sopimuksen, palkkiot ovat arvonlisäverollisia. Asia on toisin, jos asianajaja on työskennellyt pro bono. Juuri tästä syystä tuomioistuin haluaa tietää, kuuluvatko nämä palvelut yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY soveltamisalaan ja kuka on verovelvollinen.
- 34 Tuomioistuimella on epäilyksiä siitä, sovelletaanko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY säännöksiä asianajajien vastikkeettomasti tarjoamiin oikeudellisiin palveluihin.
- 35 Arvonlisävero on välillinen vero. Verovelvollinen henkilö (verosubjekti) on lopullinen kuluttaja, eli tavaroiden luovutuksen tai palvelujen suorituksen vastaanottaja. Veronmaksaja (taho, joka on velvollinen maksamaan arvonlisäveron) on henkilö, joka suorittaa palvelun, ja veron kohteena on palvelusuoritus itsessään. Veron perusteena on suoritetusta palvelusta maksettava korvaus.

- 36 Kun kyseessä on oikeussuojaa ja oikeusapua koskeva vastikkeellinen sopimus, palvelusuoritus itsessään on veron kohde. Sopimussuhteen asiakas on verosubjekti, joka on velvollinen suorittamaan arvonlisäveron. Veronmaksaja on asianajaja, joka suorittaa palvelun vastiketta vastaan ja maksaa arvonlisäveron asiakkaan puolesta. Veron peruste on asianajajan (asianajotoimiston) palkkio, josta on sovittu kyseisessä sopimuksessa. Tilanne on monimutkaisempi silloin, kun oikeudellisia palveluja tarjotaan vastikkeettomasti (pro bono).
- 37 Ensinnäkin on epäselvää, onko vastikkeettomien oikeudellisten palvelujen tarjoaminen arvonlisäverollista palvelutoimintaa. Tuomioistuin joutuu siis pohtimaan, onko vastikkeeton oikeudellinen palvelu arvonlisäverollinen palvelu. Onko sitä, että asianajaja (yhden miehen asianajotoimisto) suorittaa vastikkeettomia oikeudellisia palveluja, joista tuomioistuin myöntää asianajajalle (yhden miehen asianajotoimistolle) palkkion, pidettävä arvonlisäveron osalta veron kohteena? Tällä kysymyksellä on olennainen merkitys, koska se on ratkaiseva sen määrän kannalta, joka hävinneen asianosaisen on maksettava asianajajalle, joka on suorittanut vastikkeettomat oikeudelliset palvelut. Tämä vaikuttaa valtion tuloihin ja tuotantopanoksiin sisältyvän arvonlisäveron vähentämiseen.
- 38 Toiseksi myös verosubjektin (verovelvollinen henkilö) määrittäminen on ongelmallista. Palvelusuorituksen vastaanottaja on kantaja. Hän on oikeussuojaa ja oikeusapua koskevan sopimuksen osalta asiakas, joka on voittanut oikeusriidan. Hän ei kuitenkaan ole verovelvollinen henkilö (verosubjekti), koska kyseinen palvelu koostuu vastikkeettomien oikeudellisten palvelujen suorittamisesta taloudellisissa vaikeuksissa olevalle henkilölle. Jos kante tässä tilanteessa hyväksytään, tuomioistuin ei määrää hävinnyttä osapuolta maksamaan asianajopalkkiosta aiheutuneita kuluja palvelun vastaanottajalle (sopimuksen asiakkaalle) vaan suoraan veronmaksajalle (sille, joka huolehtii arvonlisäveron maksamisesta) eli asianajajalle tai yhden miehen asianajotoimistolle. Tässä tapauksessa asianajaja (yhden miehen asianajotoimisto) saa palkkion, johon hänellä olisi oikeus, jos vastikkeesta (veron määräytymisperusteesta) olisi sovittu. Tuomioistuimelle jää epäselväksi, onko asianajaja (yhden miehen asianajotoimisto) arvonlisäverovelvollinen (verosubjekti), jos tuomioistuin myöntää hänelle asianajopalkkion oikeudellisista palveluista, joita hän on suorittanut vastikkeettomasti henkilölle, joka on voittanut oikeusriidan. Kysymyksellä on pääasiassa kyseessä olevan oikeusriidan kannalta olennaista merkitystä, koska siihen annettavan vastauksen perusteella määritetään henkilöt, joiden tapauksessa tuomioistuimen on sisällytettävä oikeudenkäyntikuluihin arvonlisävero.
- 39 Asiaa käsittelevä tuomioistuin pohtii näin ollen, onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa, 24 artiklan 1 kohtaa, 26 artiklan 1 kohdan b alakohtaa ja 28 artiklaa tulkittava siten, että vastikkeettoman oikeudellisen palvelun suorittaminen on arvonlisäverollinen palvelujen suoritus ja

että arvonlisävero on maksettava vasta, kun tuomioistuin vahvistaa asianajajalle maksettavan palkkion.

- 40 Tuomioistuimelle ei ole selvää, kuuluuko riidanalainen palvelusuoritus – oikeusriidan voittaneelle asianosaiselle suoritettu vastikkeeton oikeudellinen palvelu ja tuomioistuimen suoraan asianajajalle myöntämä palkkio – yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 24 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna vastikkeettoman palvelun käsitteen piiriin.
- 41 Jotta asia voidaan ratkaista unionin oikeuden mukaisesti, on tarpeen vastata kysymykseen siitä, onko kyseessä oleva palvelu yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY tarkoitettu vastikkeellinen palvelu. On huomattava, että tässä tapauksessa tuomioistuin myöntää palkkion, jonka asianajaja olisi saanut, jos palkkiosta olisi sovittu oikeussuojaa ja oikeusapua koskevassa sopimuksessa.
- 42 Kysymys siitä, kuka on verovelvollinen, on selvítettävä, jotta voidaan päättää, kenen on maksettava arvonlisävero, jos kyse on vastikkeettomasta oikeudellisesta palvelusta ja jos siitä on vahvistettu maksettavaksi palkkio. Tuomioistuimelle ei ole selvää, kuka pääasian osalta on direktiivissä tarkoitettu verovelvollinen.
- 43 Selvitettävänä on kysymys siitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen palvelusuoritus yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY tarkoitettu vastikkeeton ja [samalla] vastikkeellinen palvelusuoritus. Syynä tähän on se, että osa vastikkeellisista palvelusuorituksista rinnastetaan vastikkeellisiin palveluihin, jotka puolestaan ovat arvonlisäverollisia.
- 44 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen asian käsittelyä on siviiliprosessilain 631 §:n 1 momentin ja SEUT 267 artiklan 1 kohdan nojalla lykättävä, kunnes Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaissut tämän välipäätöksen päätösosaan sisältyvät unionin oikeuden tulkintaa koskevat kysymykset.

Edellä mainituista syistä TUOMIOISTUIN

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 Euroopan unionin tuomioistuimelle **ESITETÄÄN SEUT 267 artiklan ja GPK:n 629 §:n nojalla** seuraavat tulkintakysymykset:

1. Onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, 24 artiklan 1 kohdassa, 26 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 28 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”**palvelujen suoritus**” tulkittava siten, että se kattaa

1. asianosaisen asiamiehenä oikeudenkäynnissä toimivan asianajajan vastikkeettomasti (pro bono) suorittamat oikeudelliset palvelut?

2. asianajajan vastikkeettomasti (pro bono) sellaiselle asianosaiselle suorittamat oikeudelliset palvelut, joka on voittanut asian, tilanteessa, jossa tuomioistuin vahvistaa **asianajajalle** maksettavaksi palkkion, jonka hän olisi saanut, jos palkkiosta olisi sovittu oikeussuojaa ja oikeusapua koskevassa sopimuksessa?
2. Onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 26 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua käsitettä ”**vastikkeeton palvelujen suoritus**” tulkittava siten, että se kattaa
1. asianosaisen asiamiehenä oikeudenkäynnissä toimivan asianajajan vastikkeettomasti (pro bono) suorittamat oikeudelliset palvelut?
 2. asianajajan vastikkeettomasti (pro bono) sellaiselle asianosaiselle suorittamat oikeudelliset palvelut, joka on voittanut asian, tilanteessa, jossa tuomioistuin vahvistaa asianajajalle maksettavaksi palkkion, jonka hän olisi saanut, jos palkkiosta olisi sovittu oikeussuojaa ja oikeusapua koskevassa sopimuksessa?
3. Onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, 24 artiklan 1 kohdassa ja 26 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua käsitettä ”**vastikkeellinen palvelujen suoritus**” tulkittava siten, että se kattaa asianajajan vastikkeettomasti (pro bono) sellaiselle asianosaiselle suorittamat oikeudelliset palvelut, joka on voittanut asian, tilanteessa, jossa tuomioistuin vahvistaa asianajajalle maksettavaksi palkkion, jonka hän olisi saanut, jos palkkiosta olisi sovittu oikeussuojaa ja oikeusapua koskevassa sopimuksessa?
4. Onko yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28.11.2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY 28 ja 75 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”**verovelvollinen**” tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan
1. asianajajaa (yhden miehen asianajotoimisto), joka on suorittanut asianosaiselle oikeudenkäynnissä vastikkeettomia (pro bono) oikeudellisia palveluja?
 2. asianajajaa (yhden miehen asianajotoimisto), joka on suorittanut vastikkeettomia (pro bono) oikeudellisia palveluja asianosaiselle, joka on voittanut asian, tilanteessa, jossa tuomioistuin vahvistaa asianajajalle (yhden miehen asianajotoimistolle) maksettavaksi palkkion, jonka hän olisi saanut, jos palkkiosta olisi sovittu oikeussuojaa ja oikeusapua koskevassa sopimuksessa?

36. [—]

37. [—]

40. **VÄLIPÄÄTÖS** on siviiliprosessilain 631 §:n nojalla lopullinen eikä siihen saa hakea muutosta.

TYÖASIAKIRJA